UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

15 päivänä heinäkuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Sopimusvelvoitteisiin sovellettava laki – Asetus (EY) N:o 593/2008 – 3 ja 8 artikla – Osapuolten valitsema laki – Työsopimukset – Useissa jäsenvaltioissa työskentelevät työntekijät – Läheisempi liittymä muuhun kuin siihen maahan, jossa tai josta työntekijä tavallisesti tekee työnsä taikka jossa sijaitsee liiketoimipaikka, jossa työntekijä otettiin työhön – Käsite ”säännökset, joista ei voida sopimuksin poiketa” – Vähimmäispalkka

Yhdistetyissä asioissa C-152/20 ja C-218/20,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Tribunalul Mureş (Mureşin alioikeus, Romania) on esittänyt 1.10.2019 ja 10.12.2019 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapunut unionin tuomioistuimeen 30.3.2020 ja 27.5.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

DG ja

EH

vastaan

SC Gruber Logistics SRL (C-152/20)

ja

Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi, TD

vastaan

SC Samidani Trans SRL (C-218/20),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (esittelevä tuomari) ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Romanian hallitus, asiamiehinään E. Gane ja L. Lițu,

– Suomen hallitus, asiamiehenään M. Pere,

– Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi M. Wilderspin ja M. Carpus Carcea, sittemmin M. Carpus Carcea,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.4.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) (EUVL 2008, L 177, s. 6) (jäljempänä Rooma I -asetus) 3 ja 8 artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat romanialaiset kuorma-autonkuljettajat ja heidän työnantajinaan olevat Romaniaan sijoittautuneet kaupalliset yhtiöt ja jotka koskevat kyseisten kuorma-autonkuljettajien palkan määrää.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Rooma I -asetuksen johdanto-osan 11, 23 ja 35 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(11) Sopimusvelvoitteita koskevien lainvalintasääntöjen peruslähtökohtana olisi oltava osapuolten vapaus valita sovellettava laki.

– –

(23) Kun kyse on heikommiksi katsottujen osapuolten kanssa tehdyistä sopimuksista, heikompien osapuolten asemaa olisi syytä suojata soveltamalla sellaisia lainvalintasääntöjä, jotka ovat heidän etujensa kannalta suotuisampia kuin yleiset säännöt.

– –

(35) Työntekijä ei saisi jäädä vaille sellaisten säännösten hänelle tarjoamaa suojaa, joista ei voida sopimuksin poiketa tai joista voidaan poiketa vain hänen edukseen.”

4 Kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimukseen sovelletaan sen maan lakia, jonka osapuolet ovat valinneet. Valinta (lakiviittaus) on tehtävä nimenomaisesti tai sen on käytävä selvästi ilmi sopimusehdoista tai tapaukseen liittyvistä olosuhteista. Osapuolet voivat määrätä valitsemansa lain sovellettavaksi koko sopimukseen tai vain osaan siitä.

2. Osapuolet voivat milloin tahansa sopia, että sopimukseen sovelletaan muuta kuin sitä lakia, jota siihen on aikaisemmin sovellettu joko tämän artiklan mukaisen aiemmin tehdyn lakiviittauksen perusteella tai tämän asetuksen muiden säännösten nojalla. Jos osapuolet sopimuksen tekemisen jälkeen muuttavat sovellettavaa lakia, muutos ei vaikuta siihen, onko sopimus 11 artiklan mukaan muodoltaan pätevä, eikä heikennä kolmansien oikeuksia.

3. Jos kaikki muut lakiviittauksen ajankohtana tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät toiseen maahan kuin siihen, jonka laki on valittu, osapuolten tekemä valinta ei rajoita niiden kyseisen toisen maan lain säännösten soveltamista, joista ei voida sopimuksin poiketa.

4. Jos kaikki muut lakiviittauksen ajankohtana tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät yhteen tai useampaan jäsenvaltioon, se, että osapuolet valitsevat sovellettavaksi laiksi muun kuin jonkin jäsenvaltion lain, ei rajoita [unionin] oikeuden sellaisten säännösten, joista ei voida sopimuksin poiketa, soveltamista soveltuvissa tapauksissa sellaisina kuin ne on pantu täytäntöön tuomioistuinjäsenvaltiossa.

5. Sovellettavan lain valintaa koskevan osapuolten hyväksymisen olemassaolo ja hyväksymisen pätevyys määritetään 10, 11 ja 13 artiklan mukaisesti.”

5 Mainitun asetuksen 8 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Työsopimukseen sovelletaan osapuolten 3 artiklan mukaisesti valitsemaa lakia. Tällainen lakiviittaus ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että työntekijä menettäisi hänelle sellaisin säännöksin annetun suojan, joista ei voida sopimuksin poiketa sen lain mukaan, jota lakiviittauksen puuttuessa olisi sovellettu tämän artiklan 2, 3 ja 4 kohdan nojalla.

2. Siltä osin kuin osapuolet eivät ole valinneet työsopimukseen sovellettavaa lakia, sopimukseen sovelletaan sen maan lakia, jossa, tai jollei näin ole, josta työntekijä tavallisesti tekee työnsä sopimuksen täyttämiseksi. Maan, jossa työ tavallisesti tehdään, ei katsota muuttuvan, vaikka työntekijä työskentelisi tilapäisesti toisessa maassa.

3. Jos sovellettavaa lakia ei voida määrittää 2 kohdan nojalla, sopimukseen sovelletaan sen maan lakia, jossa sijaitsee liiketoimipaikka, jossa työntekijä otettiin työhön.

4. Jos tapaukseen liittyvistä seikoista kokonaisuutena ilmenee, että sopimus liittyy läheisemmin johonkin toiseen maahan kuin mitä 2 tai 3 kohdassa tarkoitetaan, sovelletaan tämän toisen maan lakia.”

Romanian oikeus

6 Työsopimusmallin hyväksymisestä 28.2.2003 annetun työ- ja sosiaaliturvaministerin määräyksen nro 64 (Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 64 pentru aprobarea modelui-cadru al contractului individual de muncă; Monitorul Oficial al României, nro 139, 4.3.2003; jäljempänä määräys nro 64/2003) 2 §:n 1 momentin sanamuoto oli seuraava:

”Työnantajan ja työntekijän välisen työsopimuksen on ehdottomasti sisällettävä mallisopimuksen mukaiset tiedot.”

7 Kyseisen määräyksen 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun, määräyksen liitteenä olevan mallisopimuksen N kohdassa määrättiin seuraavaa:

”Tämän työsopimuksen ehtoja täydentävät työlain nro 53/2003 [(Legea nr. 53/2003 – Codul muncii; Monitorul Oficial al României, nro 72, 5.2.2003)] säännökset sekä sovellettavan työehtosopimuksen määräykset – –”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-152/20

8 Asiassa C-152/20 kyseessä oleva pääasia koskee kahden romanialaisen kuorma-autonkuljettajan DG:n ja EH:n, jotka työskentelivät SC Gruber Logistics SRL -nimisen yhtiön palveluksessa, palkkausta. Heidän työsopimuksissaan, jotka oli laadittu sekä romanian- että italiankielisinä, määrättiin, että kyseisiin sopimuksiin sisältyviä ehtoja täydennettiin lain nro 53/2003 säännöksillä. Lisäksi mainituissa sopimuksissa määrättiin, että niihin liittyvät oikeusriidat kuuluivat asiallisesti ja alueellisesti toimivaltaisen tuomioistuimen toimivaltaan. Työskentelypaikan osalta sopimuksissa määrättiin, että ”työt tehdään yhtiön autokorjaamossa, toimipaikassa tai muussa toimipisteessä (yksikössä, pajalla, toimitilassa tai osastolla) Oradean kunnassa [(Romania)] ja tilapäisen siirron tai komennuksen mukaan asiakkaiden tai nykyisten ja tulevien tavarantoimittajien toimitiloissa tai toimipaikoissa kaikissa kohteissa, jotka sijaitsevat kotimaassa tai ulkomailla ja joissa mahdollisesti tarvitaan työntekijän työtehtäviensä toteuttamiseen käyttämää ajoneuvoa, tai missä tahansa muussa paikassa, jossa työntekijä toteuttaa kuljetustehtäviä”.

9 DG ja EH nostivat SC Gruber Logisticsia vastaan Tribunalul Mureșissa (Mureșin alioikeus, Romania) kanteen, jossa he vaativat kyseisen yhtiön velvoittamista maksamaan tosiasiallisesti saatujen palkkojen ja niiden vähimmäispalkkojen välisen erotuksen, joihin heillä heidän mukaansa olisi ollut oikeus Italian maantiekuljetusalan vähimmäispalkkaa koskevan lainsäädännön nojalla, sellaisena kuin tämä vähimmäispalkka on vahvistettu Italiassa kuljetusalan työehtosopimuksessa.

10 DG ja EH väittävät, että heidän työsopimuksiinsa sovelletaan Italian vähimmäispalkkaa koskevaa lainsäädäntöä Rooma I -asetuksen 8 artiklan nojalla. Vaikka nämä sopimukset tehtiin Romaniassa, he ovat tavallisesti tehneet työtä Italiassa. He väittävät, että paikka, josta he suorittivat työtehtävänsä, josta he saivat ohjeensa ja jonne he palasivat työtehtäviensä päätyttyä, oli Italiassa. Lisäksi suurin osa heidän kuljetustehtävistään suoritettiin Italiassa. DG ja EH väittävät 15.3.2011 annetun tuomion Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151) perusteella, että heillä on oikeus Italiassa sovellettavaan vähimmäispalkkaan.

11 SC Gruber Logisticsin mukaan DG ja EH työskentelivät sen lukuun Romaniassa rekisteröidyillä kuorma-autoilla sovellettavan Romanian lainsäädännön mukaisesti myönnettyjen kuljetuslupien perusteella ja kaikki ohjeet tulivat SC Gruber Logisticsilta sekä DG:n ja EH:n toiminnan organisointi tapahtui Romaniassa. Kyseinen yhtiö väittää näin ollen, että pääasiassa kyseessä oleviin työsopimuksiin on sovellettava Romanian lainsäädäntöä.

12 Tribunalul Mureș on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [Rooma I -asetuksen] 8 artiklaa tulkittava siten, että työsopimukseen sovellettavan lain valinta on esteenä sen valtion lainsäädännön soveltamiselle, jossa työntekijä on tavallisesti tehnyt työnsä, tai että tällaisen lakiviittauksen olemassaolo on esteenä kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen soveltamiselle?

2) Onko [Rooma I -asetuksen] 8 artiklaa tulkittava siten, että siinä valtiossa sovellettava vähimmäispalkka, jossa työntekijä on tavallisesti tehnyt työnsä, muodostaa oikeuden, johon sovelletaan tämän asetuksen 8 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettuja ’[säännöksiä], joista ei voida sopimuksin poiketa sen lain mukaan, jota lakiviittauksen puuttuessa olisi sovellettu’?

3) Onko [Rooma I -asetuksen] 3 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että työsopimuksessa tehty viittaus Romanian työlainsäädännön säännöksiin johtaa Romanian lain valintaan sovellettavaksi laiksi, kun otetaan huomioon, että Romaniassa on yleisesti tiedossa, että tällaisen [Romanian lakia koskevan] lakiviittauksen sisällyttäminen työsopimukseen on lakisääteinen velvoite? Toisin sanoen onko
[Rooma I -asetuksen] 3 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sellaisille kansallisille säännöksille ja käytännöille, joiden nojalla työsopimuksiin on välttämättä sisällytettävä lauseke, jonka mukaan sopimukseen sovelletaan [kansallista] lakia?”

Asia C-218/20

13 Asiassa C-218/20 kyseessä oleva pääasia koskee romanialaisen kuorma-autonkuljettajan DT:n, joka työskenteli SC Samidani Trans SRL -nimisen romanialaisen yhtiön palveluksessa, palkkaukseen sovellettavaa lakia. DT työskenteli yksinomaan Saksassa.

14 DT:n työsopimukseen sisältyi ehto, jonka mukaan työsopimuksen määräyksiä täydennettiin lain nro 53/2003 säännöksillä. Sopimukseen sisältyi lisäksi ehto, jossa täsmennettiin, että mainittuun työsopimukseen liittyvät oikeusriidat oli ratkaistava asiallisesti ja alueellisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

15 Samassa työsopimuksessa ei mainittu nimenomaisesti paikkaa, jossa työntekijän oli työskenneltävä. DT väittää, että paikka, josta hän suoritti tehtävänsä ja josta hän sai ohjeensa, oli Saksa. Lisäksi hänen käyttämiään kuorma-autoja säilytettiin pysäköityinä Saksassa ja hänen suorittamansa kuljetustehtävät toteutettiin Saksan rajojen sisällä.

16 Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi (kuljetusalan työntekijöiden ammattiyhdistys, Romania), joka on ammattiyhdistys, jonka jäsen DT on, on ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa nostamallaan kanteella vaatinut DT:n nimissä ja tämän lukuun, että SC Samidani Trans velvoitetaan maksamaan DT:lle tämän tosiasiallisesti saamiensa palkkojen ja sen

vähimmäispalkan välinen erotus, johon hänellä olisi ollut oikeus vähimmäispalkkaa koskevan Saksan lainsäädännön nojalla. Lisäksi kyseinen ammattiyhdistys väittää, että DT:llä on oikeus Saksan lainsäädännössä säädettyihin ”13:tta” ja ”14:ttä” kuukautta vastaavien palkkojen maksuun.

17 Kyseinen ammattiyhdistys väittää, että Saksan vähimmäispalkkaa koskevaa lakia sovelletaan DT:n työsopimukseen Rooma I -asetuksen 8 artiklan nojalla. Vaikka DT:n työsopimus oli tehty Romaniassa, hän on tavallisesti työskennellyt Saksassa. DT:llä on siten 15.3.2011 annetun tuomion Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151) perusteella oikeus Saksan lainsäädännössä säädettyyn vähimmäispalkkaan.

18 SC Samidani Trans kiistää tämän väitteen ja väittää, että pääasiassa kyseessä olevan työsopimuksen osapuolet ovat nimenomaisesti vahvistaneet, että työsopimukseen sovelletaan Romanian työlainsäädäntöä.

19 Tribunalul Mureș on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) [Rooma I -asetuksen] 8 artiklan tulkinta: onko työsopimukseen sovellettavan lain valinta esteenä sen valtion lainsäädännön soveltamiselle, jossa työntekijä on tavallisesti tehnyt työnsä, tai onko tällaisen lakiviittauksen olemassaolo esteenä kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen soveltamiselle?

2) [Rooma I -asetuksen] 8 artiklan tulkinta: muodostaako siinä valtiossa sovellettava vähimmäispalkka, jossa työntekijä on tavallisesti tehnyt työnsä, oikeuden, johon sovelletaan tämän asetuksen 8 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettuja ’[säännöksiä], joista ei voida sopimuksin poiketa sen lain mukaan, jota lakiviittauksen puuttuessa olisi sovellettu’?

3) [Rooma I -asetuksen] 3 artiklan tulkinta: johtaako työsopimuksessa tehty viittaus Romanian työlainsäädännön säännöksiin Romanian lain valintaan sovellettavaksi laiksi, kun otetaan huomioon, että Romaniassa on yleisesti tiedossa, että työnantaja määrittää ennakolta työsopimuksen sisällön?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Asioissa C-152/20 ja C-218/20 esitetyt ensimmäinen ja toinen kysymys

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee asioissa C-152/20 ja C-218/20 esittämillään ensimmäisellä ja toisella kysymyksellä, joita on syytä tarkastella yhdessä, lähinnä, onko Rooma I -asetuksen 8 artiklaa tulkittava siten, että kun työsopimuksen osapuolet ovat valinneet työsopimukseen sovellettavan lain ja kun se on eri kuin kyseisen artiklan 2, 3 tai 4 kohdan nojalla sovellettava laki, viimeksi mainittu laki on jätettävä soveltamatta, ja jos on, niin missä määrin.

21 Aluksi on todettava, ettei ennakkoratkaisupyynnöistä ilmene, ovatko pääasioissa kyseessä olevat kuorma-autonkuljettajat palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16.12.1996 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 96/71/EY (EYVL 1997, L 18, s. 1) tarkoitettuja työhön lähetettyjä työntekijöitä tai työntekijöitä, joilla ei ole tätä asemaa mutta jotka tavallisesti työskentelevät

muussa kuin työnantajan kotipaikan valtiossa. Koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on määritettävä käsiteltävikseen saatettujen asioiden tosiseikat, kyseisen tuomioistuimen esittämiä kysymyksiä tarkastellaan yksinomaan Rooma I -asetuksen kannalta.

22 Rooma I -asetuksen 8 artiklassa säädetään työsopimuksia koskevista erityisistä lainvalintasäännöistä, joita sovelletaan silloin, kun tällaista sopimusta täytettäessä työ suoritetaan vähintään yhdessä muussa valtiossa kuin siinä, jonka laki on valittu sovellettavaksi.

23 Kyseisen artiklan 1 kohdassa säädetään, että työsopimukseen sovelletaan osapuolten kyseisen asetuksen 3 artiklan mukaisesti valitsemaa lakia ja että tällainen lakiviittaus ei saa johtaa siihen, että työntekijä menettäisi hänelle sellaisin säännöksin annetun suojan, joista ei voida sopimuksin poiketa sen lain mukaan, jota lakiviittauksen puuttuessa olisi sovellettu sopimukseen mainitun artiklan 2, 3 ja 4 kohdan nojalla.

24 Jos näillä säännöksillä tarjotaan asianomaiselle työntekijälle enemmän suojaa kuin sovellettavaksi valitun lain säännöksillä, sovelletaan niitä ensisijaisesti, kun taas sovellettavaksi valittua lakia sovelletaan sopimussuhteeseen edelleen muilta osin, kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 43 kohdassa.

25 Tältä osin on todettava, että Rooma I -asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa viitataan sen maan lakiin, jossa, tai jollei näin ole, josta työntekijä tavallisesti tekee työnsä sopimuksen täyttämiseksi.

26 Kyseisen asetuksen 8 artiklan tavoitteena on siis taata mahdollisimman pitkälti, että maan, jossa työntekijä työskentelee, oikeudessa säädettyjä työntekijän suojelun varmistavia säännöksiä noudatetaan (ks. vastaavasti tuomio 18.10.2016, Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 44 kohdassa, Rooma I -asetuksen 8 artiklan oikea soveltaminen edellyttää näin ollen ensinnäkin sitä, että kansallinen tuomioistuin yksilöi lain, jota olisi sovellettu lakiviittauksen puuttuessa, ja määrittää sen mukaan säännöt, joista ei voida sopimuksin poiketa, ja toiseksi sitä, että kyseinen tuomioistuin vertailee näissä säännöissä työntekijälle annetun suojan tasoa osapuolten valitsemassa laissa säädetyn suojan tasoon. Jos mainituissa säännöissä säädetyllä tasolla varmistetaan parempi suoja, on sovellettava näitä sääntöjä.

28 Nyt käsiteltävissä asioissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vaikuttaa katsovan, että pääasioissa kyseessä olevien kuljettajien tavanomaisten työskentelypaikkojen johdosta tiettyjä Italian ja Saksan vähimmäispalkkaa koskevia lainsäännöksiä voitaisiin Rooma I -asetuksen 8 artiklan 1 kohdan nojalla soveltaa pääasioissa kyseessä olevien työsopimusten osapuolten valitseman Romanian lain sijasta.

29 Siitä, ovatko tällaiset säännöt kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja säännöksiä, joista ei voida poiketa sopimuksin, on todettava, että mainitun säännöksen sanamuodostakin ilmenee, että tätä kysymystä on arvioitava sen lain mukaisesti, jota olisi sovellettu lakiviittauksen puuttuessa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on siis itse tulkittava kyseessä olevaa kansallista sääntöä.

30 On myös täsmennettävä, että koska Rooma I -asetukseen ei sisälly arviointiperusteita sen määrittämiseksi, onko kansallinen sääntö kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu säännös tai laki, tuomioistuimen on otettava huomioon se, jos kansallisesta oikeudesta seuraa, että sopimuksiin sisältyvät säännöt, jotka eivät välttämättä kuulu lainsäädännön alaan, ovat luonteeltaan pakottavia, vaikka sen kansallisessa oikeudessa olisi säädetty toisin.

31 Erityisesti sen valtion vähimmäispalkkasäännöistä, jossa työsuhteessa oleva työntekijä on tavallisesti tehnyt työnsä, on todettava, että ne voidaan lähtökohtaisesti katsoa Rooma I -asetuksen 8 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetuiksi säännöksiksi, ”joista ei voida sopimuksin poiketa sen lain mukaan, jota lakiviittauksen puuttuessa olisi sovellettu”, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 72 ja 107 kohdassa.

32 Edellä esitetyn perusteella asioissa C-152/20 ja C-218/20 esitettyihin ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että Rooma I -asetuksen 8 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun työsopimuksen osapuolet ovat valinneet työsopimukseen sovellettavan lain ja kun se on eri kuin kyseisen artiklan 2, 3 tai 4 kohdan nojalla sovellettava laki, viimeksi mainittu laki on jätettävä soveltamatta lukuun ottamatta kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä, ”joista ei voida sopimuksin poiketa” viimeksi mainitun lain mukaan ja joihin voivat lähtökohtaisesti kuulua vähimmäispalkkasäännöt.

Asioissa C-152/20 ja C-218/20 esitetty kolmas kysymys

33 Aluksi on todettava, että koska unionin tuomioistuin on toimivaltainen poimimaan kaikista ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon oikeusriidan kohde (ks. vastaavasti tuomio 22.4.2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), molemmissa esillä olevissa asioissa esitetty kolmas kysymys on ymmärrettävä siten, että se koskee Rooma I -asetuksen 8 artiklaa.

34 Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa näissä kysymyksissä kyseisen asetuksen 3 artiklaan sisältyvään yleiseen sääntöön, on todettava – kuten tämän tuomion 22 kohdassa on muistutettu – että mainittuun 8 artiklaan nimittäin sisältyy työsopimuksia koskevia erityisiä lainvalintasääntöjä.

35 Näin ollen asioissa C-152/20 ja C-218/20 esitetty kolmas kysymys, sellaisena kuin se on esitetty hieman eri sanamuodoin näissä kahdessa asiassa, on ymmärrettävä siten, että sillä pyritään lähinnä selvittämään, onko Rooma I -asetuksen 8 artiklaa tulkittava siten, että

– yhtäältä työsopimuksen osapuolten katsotaan olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun kansallisessa säännöksessä velvoitetaan sisällyttämään mainittuun sopimukseen ehto, jonka mukaan sopimusehtoja täydennetään kansallisella työlainsäädännöllä, ja

– toisaalta työsopimuksen osapuolten katsotaan olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun työnantaja laatii lakiviittausta koskevan sopimusehdon ja työntekijä ainoastaan hyväksyy sen.

36 Aluksi on muistutettava, että Rooma I -asetuksen 3 artiklassa, johon saman asetuksen 8 artiklassa viitataan, vahvistetaan tahdon autonomian periaate lainvalinnassa (ks. vastaavasti tuomio 18.10.2016, Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, 42 kohta ja tuomio 17.10.2013, Unamar, C-184/12, EU:C:2013:663, 49 kohta). Tämän säännöksen mukaan sopimuspuolet voivat vapaasti valita sopimukseensa sovellettavan lain. Mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan sopimukseen sovellettavan lain valinta voi olla nimenomainen tai se voi käydä selvästi ilmi sopimusehdoista tai tapaukseen liittyvistä olosuhteista. Tämän valinnan on käytävä yksiselitteisesti ilmi sopimusehdoista tai tapaukseen liittyvistä olosuhteista.

37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa seuraavaksi vaatimuksesta, jonka mukaan sovellettavan lain valinnan on oltava Rooma I -asetuksen 3 artiklassa tarkoitetulla tavalla vapaa, että määräyksen nro 64/2003 2 §:n 1 momentin ja sen liitteenä olevan työsopimusmallin tulkitseminen yhdessä viittaa siihen, että pääasioissa kyseessä olevien sopimusten osapuolet ovat tämän vaatimuksen vastaisesti velvollisia valitsemaan Romanian lain.

38 Romanian hallitus väittää kuitenkin kirjallisissa huomautuksissaan, ettei kansallisessa oikeudessa säädetä velvollisuudesta valita sopimukseen sovellettavaksi laiksi Romanian lakia. Ainoastaan siinä tapauksessa, että osapuolet tekevät omasta tahdostaan tämän valinnan, niiden on noudatettava määräystä nro 64/2003 ja laadittava sopimus kyseisen määräyksen liitteenä olevan mallisopimuksen mukaisesti, mikä tarkoittaa Romanian työlain täydentävää soveltamista. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tarkoittaman kaltaisen ehdon sisällyttäminen sopimukseen on seurausta osapuolten valinnasta sopimukseen sovellettavaksi laiksi.

39 Yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, onko tämä viimeksi mainittu tulkinta kansallisesta oikeudesta oikea, ja siis tarkistaa, ettei se, että sopimukseen sisältyy ehto, jossa määrätään Romanian työlain soveltamisesta, perustu osapuolten velvollisuuteen valita Romanian laki vaan että sillä vahvistetaan osapuolten implisiittisesti ja vapaasti Rooma I -asetuksen 3 artiklan mukaisesti tekemä tätä lakia koskeva valinta.

40 Lopuksi kysymykseen, tarkoittaako se, että työnantaja sisällyttää ennakolta laadittuun työsopimukseen ehdon, jossa määrätään sovellettavan lain valinnasta, ettei valinnanvapautta Rooma I -asetuksen 3 artiklan vastaisesti ole, on todettava, ettei tässä asetuksessa kielletä työnantajan ennakolta laatimien vakioehtojen käyttöä. Tässä säännöksessä tarkoitettua valinnanvapautta voidaan käyttää hyväksymällä tällainen ehto, eikä valinnanvapauden käyttöä kyseenalaisteta pelkästään sillä perusteella, että tämä valinta tehdään työnantajan laatiman ja työsopimukseen sisällyttämän ehdon perusteella.

41 Edellä esitetyn perusteella asioissa C-152/20 ja C-218/20 esitettyyn kolmanteen kysymykseen on vastattava, että Rooma I -asetuksen 8 artiklaa on tulkittava siten, että

– yhtäältä työsopimuksen osapuolten katsotaan olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun kansallisen säännöksen mukaan sopimusehtoja täydennetään kansallisella työlainsäädännöllä, edellyttäen, ettei kyseessä oleva kansallinen säännös velvoita osapuolia valitsemaan kansallista lakia sopimukseen sovellettavaksi laiksi, ja

– toisaalta työsopimuksen osapuolten katsotaan lähtökohtaisesti olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun työnantaja laatii lakiviittausta koskevan sopimusehdon ja työntekijä ainoastaan hyväksyy sen.

Oikeudenkäyntikulut

42 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) 8 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun työsopimuksen osapuolet ovat valinneet työsopimukseen sovellettavan lain ja kun se on eri kuin kyseisen artiklan 2, 3 tai 4 kohdan nojalla sovellettava laki, viimeksi mainittu laki on jätettävä soveltamatta lukuun ottamatta kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä, ”joista ei voida sopimuksin poiketa” viimeksi mainitun lain mukaan ja joihin voivat lähtökohtaisesti kuulua vähimmäispalkkasäännöt.**

2) **Asetuksen N:o 593/2008 8 artiklaa on tulkittava siten, että**

   – **yhtäältä työsopimuksen osapuolten katsotaan olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun kansallisen säännöksen mukaan sopimusehtoja täydennetään kansallisella työlainsäädännöllä, edellyttäen, ettei kyseessä oleva kansallinen säännös velvoita osapuolia valitsemaan kansallista lakia sopimukseen sovellettavaksi laiksi, ja**

   – **toisaalta työsopimuksen osapuolten katsotaan lähtökohtaisesti olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun työnantaja laatii lakiviittausta koskevan sopimusehdon ja työntekijä ainoastaan hyväksyy sen.**

Allekirjoitukset